

Jerzy Pyrgała

Kołożąb pow. Płońsk. Stanowisko 4

Informator Archeologiczny : badania 4, 100-101

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadził dr Jerzy Pyrgała. Finansował IHKM PAN. Trzeci sezon badań (dziewiąty kołozębskiego zespołu). Osada z późnego okresu lateńskiego.

Kontynuowano prace zapoczątkowane w 1961 r. Objęły one północną część stanowiska w rejonie niższej kulminacji płaskiego wzniesienia, na którym zlokalizowana jest osada. Prace skoncentrowano w części osady oddalonej od krawędzi doliny Wkry o około 80 m. Stwierdzono tu stosunkowo cienką warstwę kulturową oraz bardzo rozluźnioną lokalizację obiektów nieruchomych. Najważniejsze z nich to: rozległy obiekt półziemiankowy o rozmiarach $4,5 \times 4$ m oraz trzy jamy o charakterze magazynowym i odpadkowym.

Półziemianka w części środkowej i wschodniej była poważnie zniszczona przez współczesne wkopy. Jej zachowane partie pozwalają przypuszczać, że część naziemną obiektu stanowiła konstrukcja słupowa, której ściany były grubo wylepione gliną. Zawartość półziemianki stanowiła głównie ceramika. Odkryte jamy magazynowo-odpadkowe charakteryzowały się dość dużymi rozmiarami. Jedna z nich miała średnicę 2,20 m a głębokość 0,7 m. W jamie tej znaleziono dużą ilość ceramiki, w tym fragmenty naczyń zasobowych, liczne kości zwierzęce oraz uszkodzony gliniany ciężarek tkacki. Pozostałe jamy były mniejsze, średnica ich wahała się w granicach 1—1,20 m a zawartość stanowiły także kości zwierzęce i ceramika. Na podstawie uzyskanego materiału ceramicznego chronologię tej osady należy określić ogólnie na I w. p.n.e.

Ze względu na fakt, że osada ta stanowi integralną część rozległego zespołu osadniczego w Kołozębju, składającego się z badanej w ubiegłych sezonach osady na stanowisku 1, zbadanego już cmentarzyska ciałopalnego na stanowisku 3 — istnieje potrzeba kontynuacji badań.

KOŁOZĄB, pow. Płońsk

Stanowisko 4

Zakład Polskiego Atlasu Archeologicznego Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie

Badania prowadził dr Jerzy Pyrgała. Finansował IHKM PAN. Pierwszy sezon badań (dziewiąty kołozębskiego zespołu osadniczego). Osada z okresu lateńskiego.

W trakcie tegorocznych prac wykopaliskowych w Kołozębju na stanowisku 2 natrafiono na wyraźne ślady osady wcześniejszej, wczesno- i środkowolateńskiej. Jej zasięg częściowo pokrywa się z zasięgiem osady późnolateńskiej. Rozciągnięta jest ona jednak bardziej niż późnolateńska na zachód, w kierunku od krawędzi doliny Wkry. Osada lateńska charakteryzuje się słabo uchwytną warstwą kulturową i bardzo luźno

rozrzuconymi obiektami nieruchomymi. W tym sezonie odkryto wyłącznie jamy w ilości 5. Największa z nich, w planie prawie kwadratowa, o rozmiarach $1,30 \times 1,20$ m, miała głębokość 1 m. Przy jej dwóch narożach wystąpiły ślady po słupach. Pozostałe jamy były przede wszystkim płytsze, choć ich rozmiary w rzucie poziomym niewiele różniły się od rozmiarów jamy największej. Wypełnisko jam stanowiła jednolita, intensywnie czarna i tłusta warstwa z bardzo nieliczną polepą, a na zawartość składała się prawie wyłącznie ceramika i nieco kości zwierzęcych. Na podstawie materiału ceramicznego można określić osadę jako przynależną do ludności kultury grobów kloszowych.

KOPCIE, pow. Węgrów

Konserwator Zabytków Archeologicznych i Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Badania prowadziła dr Teresa Dąbrowska. Finansował WKZ w Warszawie. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury przeworskiej z późnego okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich oraz osada kultury łużyckiej.

Ogółem przebadano około 2,5 ara, odsłaniając 6 grobów ciałopalnych i 16 jam osadowych. Badano teren po obu stronach zagajnika, na gromadzkim nieużytku i polach ornym. Na nieużytku — na północ od zagajnika — odkryto w części zachodniej jamy łużyckie i kilka zaciemnień bez inwentarza, na polu ornym — wszystkie groby i pozostałe jamy osadowe. Pięć spośród odkrytych grobów datować należy na późny okres lateński (I wiek p.n.e.), szósty pochodzi z przełomu wczesnego i późnego okresu wpływów rzymskich (odkryto w nich fibulę brązową, tzw. pochodną od silnieprofilowanych).

Większość jam łużyckich charakteryzowała się nieznaczną ilością materiału zabytkowego. Tylko nieliczne (jama 8 i 12) dostarczyły nieco więcej ceramiki.

Pomiędzy obiektami w piasku odkryto także ułamki ceramiki neolitycznej.

Badania wykazały, że cmentarzysko ciągnie się ukośnym (chyba dość wąskim) pasem z północnego wschodu na południowy zachód. Znaczna rozpiętość czasowa grobów wskazuje, iż mamy tu do czynienia z dużym zapewne obiektem. O zasięgu osady łużyckiej brak ściślejszych danych.

KROSTKOWO, pow. Wyrzysk

Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy